

Jill Evans

«Els referèndums d'Escòcia i Catalunya són un catalitzador de canvis futurs per Europa»

Una conversa amb Jordi Solé

Si busquéssim la fotografia tipus de l'europeista, difícilment partiríem d'una persona d'un poble situat a 40 minuts de la capital d'una nació sense estat. El prototip seria el d'un professional liberal sorgit d'una metròpoli comunicada amb el món i que personifica els valors postindustrial. Però Jill Evans (1959) és nascuda a Ystrad Rhondda, un poble de 6.300 habitants del sud de Gal·les i Jordi Solé (1976) és fill de la vila vallesana de Caldes de Montbui. I a ambdós ningú els hi pot dir que no són europeistes. Filòsofa de formació, Evans és eurodiputada des de 1999, arribant a ser l'actual vicepresidenta del grup parlamentari Els Verds – Aliança Lliure Europea. Solé, a part d'alcalde de la seva vila i diputat al Parlament de Catalunya, és vice-secretari general de Relacions Institucionals i Internacionals d'Esquerra Republicana i secretari general de l'Aliança Lliure Europea. Els dos són una mostra del mosaic cultural i lingüístic que configura el vell continent i sense la defensa del qual, difícilment es pot ser europeista.

Ignasi Centelles: Segurament, un dels principals reptes de la UE aquest 2014 són els referèndums d'Escòcia i Catalunya. Com valoreu el paper que hi ve jugant la UE?

Jordi Solé: Els referèndums català i escocès són oportunitats per parlar de drets democràtics bàsics, perquè estem parlant del dret a votar, del dret dels pobles de decidir el seu propi futur polític. Com que la democràcia és un principi bàsic del conjunt de la Unió Europea, crec que tots els demòcrates haurien d'estar al costat de la gent que vol que aquests referèndums se celebrin. Estem segurs que el referèndum escocès es farà el 18 de setembre i nosaltres, els catalans estem convençuts que el nostre referèndum es farà el 9 de novembre, però lamentablement no hem aconseguit arribar a un acord amb el Govern espanyol, i no perquè no hi hàgim insistit, sinó perquè no tenen cap voluntat de permetre-ho, ni tan sols de parlar-ne. No tenen voluntat d'acordar un referèndum, ni tampoc no volen ni tan sols donar al Govern de la

Generalitat i al Parlament de Catalunya la possibilitat de tenir el dret de convocar aquest referèndum. Així que crec que enguany, el 2014, és l'any de la democràcia i del dret a votar, i d'allò que anomenem el «dret a decidir».

Jill Evans: És un any realment important perquè tenim les eleccions europees i tindrem una Comissió nova que ja no serà la del senyor Durão Barroso. Fins ara han negat la possibilitat que cap part d'un estat membre de la UE s'independitzi. Recordo, crec que va ser el 2002, que amb el malaurat Neil McCormick¹ vam publicar per primer cop propostes sobre ampliació interna de l'ALE. En aquell moment tothom se'n mofava, deien que era impossible, que no passaria mai, que no ens havíem de mirar les coses d'aquesta manera. I ara, no gaires anys més tard, som en una posició en què la Comissió haurà d'anunciar què passarà quan Escòcia i Catalunya s'independitzin. Després

¹ Neil McCormick (1941-2009), eurodiputat de l'Scottish National Party entre 1999 i 2004.

Solé: Com que la democràcia és un principi bàsic del conjunt de la UE, crec que tots els demòcrates haurien d'estar al costat de la gent que vol que aquests referèndums se celebrin

de tants mesos dient que no faria comentaris sobre un assumpte que era un afer intern d'un estat membre, crec que les declaracions del president Barroso afirmant que seria molt difícil per no dir impossible que una Escòcia independent entrés a la UE va ser vergonyosa.² Era un intent clar d'influir en el debat a Escòcia, i en el vot de la gent. És una cosa que el president de la Comissió no hauria de fer mai. Crec que va ser molt poc cooperatiu. No crec que el que va dir faci que els escocesos votin que no, havent-hi tantes evidències del contrari.

Jordi Solé: El senyor Barroso es va excedir en les seves declaracions perquè la Comissió no té potestat per interpretar els tractats. Té la potestat de vigilar els tractats, però no d'interpretar-los; i el que va fer era una interpretació dels tractats. El que està clar és que als tractats no hi ha cap disposició que indiqui què passaria amb la pertinença a la UE de part d'un estat membre si s'independitza. No hi ha cap precedent, i no hi ha cap article ni disposició ni declaració clara en cap tractat de la UE. Així, doncs,

el que la Comissió va dir és només una interpretació, i estic convençut que el president de la Comissió Europea hauria de defensar tots els europeus, no només els que creuen per exemple que Escòcia i Catalunya quedaran fora de la UE i que haurien d'iniciar el procés d'adhesió des de zero. Ha perdut la neutralitat que hauria d'haver mantingut.

Jill Evans: En aquest context d'euroescepticisme creixent, que potser és especialment extrem al Regne Unit, però no es limita al Regne Unit, tenim dues nacions que clarament veuen el seu futur al si de la Unió Europea, i el senyor Barroso, en canvi, va i les desanima. No té sentit.

Ignasi Centelles: Hi ha qui diu que després que Escòcia voti «Sí», caldran divuit mesos per negociar la independència.

Jill Evans: L'SNP fa anys que prepara uns arguments molt detallats a favor de la independència. S'ho han mirat amb molt de deteniment; si han dit que el temps que cal és un període de divuit mesos, m'ho crec. El que hem vist a Escòcia és que la campanya del «No», l'anomenada campanya «*better together*», ha fracassat estrepitosament perquè no han preparat arguments

perquè la gent voti «No». No he vist cap prova de ningú que demostrï que amb divuit mesos no n'hi ha prou. La gent que diu que no n'hi ha prou, no aporta cap prova, mentre que el Govern escocès sí que s'ha mirat el que cal fer i han valorat què es podria fer en divuit mesos, així que ho accepto.

Jordi Solé: Em penso que si en totes dues bandes hi ha la voluntat política d'arribar a acords, divuit mesos hauria de ser suficient per concloure les negociacions. Especialment pel que fa a la UE; hauran de renegociar les condicions amb què Escòcia es convertirà en un nou estat membre, però suposo que les negociacions no seran gaire complexes, perquè els escocesos, com nosaltres, són membres i ciutadans de la UE des de fa molts anys i ja fa molt de temps que n'apliquen les lleis, així que, de fet, els canvis que cal negociar són força petits. I pel que fa a la relació amb el Govern britànic, si hi ha voluntat política, divuit mesos hauria de ser suficient.

Ignasi Centelles: I en el cas català, què penseu del dilema entre dret d'autodeterminació o dret a decidir i integritat territorial? Creieu que el principi d'integritat territorial està per damunt del dret d'autodeterminació?

2 Entrevista a José Manuel Durão Barroso a la BBC de 16 de febrer de 2014. Disponible a: www.bbc.co.uk/

Evans: De la mateixa manera que tenim en compte la petjada ecològica, hem de tenir en compte la petjada cultural i lingüística en totes les nostres polítiques

Jordi Solé: A l'Aliança Lliure Europea estem convençuts que el que està per damunt de tot és la democràcia. A més, el principi d'integritat territorial també diu una altra cosa semblant al principi d'autodeterminació: integritat territorial vol dir que cap estat en pot envair un altre per modificar fronteres. De fet, fa pocs dies ho hem vist a Crimea: una violació clara del principi d'integritat territorial. Els estats no poden mantenir conflictes entre ells per canviar les fronteres, però això no té res a veure amb els casos de Catalunya i Escòcia, perquè el dret de decidir del poble no implica un tercer, en el sentit que no hi hauria cap agressió a les fronteres del Regne Unit o d'Estat espanyol. Són moviments que tenen lloc dins dels estats, i si com a conseqüència d'aquests moviments polítics hi ha un canvi de fronteres, serà per la voluntat del poble, no arran de cap pressió o amenaça militar. Dit això, el conjunt de la UE adoptarà posicions quan escocesos i catalans hagin votat i hagin rebut un mandat democràtic de construir nous estats europeus. Abans dels referèndums sentirem moltes declaracions contradictòries, però cap d'oficial. Haurien de posicionar-se després que escocesos i catalans hagin votat. Pel que fa al tema de la ciutadania, nosaltres, en tant que

escocesos, catalans o gal·lesos, hem tingut la ciutadania europea des que vam entrar a la UE. Retirar aquest dret a la gent és molt difícil i em penso que és pràcticament impossible, perquè quan tens aquests drets de ciutadania has de fer coses molt mal fetes perquè te'ls retirin, i nosaltres no farem res mal fet. Només votarem, només exercirem la democràcia, així que estic convençut que els nostres drets de ciutadans europeus es mantindran.

Jill Evans: No veig com es podria justificar que ens retiressin la ciutadania europea si ens tracten a tots igual. Sí que crec que després de les eleccions, quan es nomeni una Comissió nova, a Europa hi haurà grans canvis, sigui a través d'una nova convenció constitucional o mitjançant un altre canal. Em penso que aquesta reestructuració d'estats membres formarà part d'aquest canvi, que crec que serà positiu. La UE no pot continuar com fins ara. Ha superat la crisi econòmica, però l'han empesa al límit i les coses han de canviar. La gent demana més democràcia, més capacitat de retre comptes i de decidir què fa Europa. Crec que és el moment de fer-ho, l'any de fer-ho. En certa manera, els referèndums d'Escòcia i Catalunya són un catalitzador de canvis futurs per Europa.

Ignasi Centelles: L'any passat el Parlament Europeu va aprovar amb una abassegadora majoria l'informe Alfonsi sobre llengües en perill, cosa que, citant l'autor del treball, l'eurodiputat cors de l'ALE François Alfonsi «representa un important pas endavant en favor de la diversitat cultural i lingüística a Europa».³ Què hauria de fer la UE en la pròxima legislatura per donar continuïtat a la feina feta en aquests temes?

Jill Evans: A Gal·les encara estem treballant perquè el gal·lès sigui totalment oficial. És una campanya que hem de fer per tot el Regne Unit, és clar, però crec que ens hauríem de fixar atentament en l'exemple d'Irlanda. L'impacte sobre l'economia de convertir l'irlandès en una llengua oficial ha doblat el nombre d'estudiants universitaris que estudien en irlandès i ara, com que és una llengua oficial, els joves irlandesos que saben anglès i irlandès poden demanar feina a la UE. A Gal·les tenim molta gent bilingüe, però no els serveix de res. En tant que ciutadans de la UE, tenim

3 ALFONSI, François. *Informe, de 26 de junio de 2013, sobre las lenguas europeas amenazadas de desaparición y la diversidad lingüística en la Unión Europea* [en línia]. Comissió de Cultura i Educació del Parlament Europeu. Disponible a: <<http://www.europarl.europa.eu>>.

Solé: Els drets lingüístics haurien d'estar al mateix nivell que els drets democràtics i socials

drets en els nostres idiomes. Això, a més, és beneficiós per a l'economia. Sí que hi ha hagut un cert reconeixement, però no és suficient. Hem de treballar-hi més.

Jordi Solé: La UE hauria de posar més pressió als estats que no creuen en la igualtat de les llengües i que no hi actuen a favor. En tenim uns quants exemples per tot Europa, i ha arribat l'hora d'actuar i de passar de declaracions i mocions a activitat política. Els drets lingüístics haurien d'estar al mateix nivell que els drets democràtics i socials, perquè la diversitat és una de les característiques de la nostra UE i no només hauríem de creure-hi i parlar-ne tot el dia, sinó que hauríem d'actuar i treure'n profit. No només des del punt de vista de la cultura i la diversitat, sinó també en termes econòmics. És increïble que llengües com el català, amb deu milions de parlants, no siguin oficials al Parlament Europeu. Sens dubte, el principi «un estat — una llengua» està una mica obsolet, i contradiu la diversitat cultural existent a la Unió Europea.

Jill Evans: L'objectiu —que repeteix tothom, començant per la Comissió— és acostar Europa més a la gent. Però si no parles la llengua de la ciutadania, no te'n sortiràs mai, i la gent no deixarà de veure Europa com una cosa aliena i llunyana.

Ignasi Centelles: Quines polítiques creieu que funcionen millor per protegir llengües que coexisteixen? Quines polítiques s'han de posar en marxa per revitalitzar llengües minoritzades?

Jordi Solé: En primer lloc, les institucions i les autoritats públiques han de fomentar la igualtat de drets entre tots els parlants, independentment de la llengua que parlin. Han de

Evans: Les polítiques d'austeritat aplicades a tot Europa han causat moltíssima misèria

donar els mateixos drets a tots els ciutadans. És molt difícil trobar un exemple en què dues llengües coexisteixin al mateix nivell; normalment, una llengua té més força que l'altra. Per tant, trobo que caldria aplicar el principi de discriminació positiva a les llengües que no estan tan esteses ni es parlen tant.

Jill Evans: Tenim alguns bons exemples. En alguns aspectes, Gal·les ha estat un bon model, amb la Llei del gal·lès i la Junta de la Llengua Gal·lesa; però sempre ha estat el resultat de campanyes i pressions, per exemple, en educació o organismes públics. Al llarg dels anys hem avançat molt, però això no vol dir que hagi estat fàcil: ha estat molt difícil i han calgut molts sacrificis per arribar allà on som ara. Hem de compartir aquestes experiències i continuar amb els exemples positius que tenim. Cal reconèixer els drets de les persones, construir sobre els drets. Això s'aplica a tots els aspectes de la feina que fem. En planificació, per exemple, ara ens trobem que a Gal·les s'han adoptat uns plans nous que poden tenir un efecte molt perjudicial sobre la llengua gal·lesa. Si la llengua no és un criteri per avaluar l'impacte d'un canvi que es planifica, ens trobarem que la llengua hi surt perdent una vegada rere l'altra. Aquí molt sovint demanem al Parlament que valori l'impacte medioambiental de tota mena de canvis; doncs també hauríem de demanar avaluacions de l'impacte lingüístic. En altres paraules, de la mateixa manera que tenim en compte la petjada ecològica, hem de tenir en compte la petjada cultural i lingüística en totes les nostres polítiques. Així ho posaríem al mateix nivell, els donaríem la mateixa importància.

Jordi Solé: Encara hi ha massa casos de discriminació lingüística a Europa. És una llàstima que el 2014 encara hàgim

Solé: Ha arribat l'hora d'una unió social. <<
Cal establir objectius específics per assolir
millores en estàndards socials

de lluitar per una cosa tan evident com són els drets lingüístics. Cada llengua és una riquesa i un tresor, i totes les comunitats i totes les persones tenen dret a identificar-se amb una llengua determinada, protegir-la i promoure-la.

Ignasi Centelles: Parlant d'economia. La UE ha fet prou per sortir de la crisi?

Jill Evans: Tot l'enfocament de la crisi s'ha fet malament. Per descomptat, donem suport al control millorat que s'ha posat en marxa, al paper del BCE i als mecanismes destinats a garantir que si hi ha problemes greus a l'horitzó, ens n'assabentem amb marge de temps; però la resposta general, és a dir, les polítiques d'austeritat aplicades a tot Europa han causat moltíssima misèria. Cal més inversió i polítiques encaminades a la creació de llocs de treball. És inacceptable que alguns estats membres tinguin un atur juvenil que ja arriba al 50%. Al Regne Unit és de més del 20% i es considera acceptable! Hem perdut de vista el que era l'objectiu de la UE. Si mireu el Tractat de Lisboa, que és la constitució, s'hi estableix l'objectiu de la plena ocupació. Ara ja ningú no parla de plena ocupació, però hi hauríem de tornar. Hem de ser capaços d'utilitzar els enormes recursos que tenim al pres-

supost de la UE per tornar a estimular l'economia de debò. Crec que l'enfocament ha estat erroni. Ara hi ha estudis que mostren que és així, i que encara que tenim controls financers molt millors, la crisi va desplaçar tota l'atenció a l'economia i els mercats financers. Cal que tornem a centrar-nos en les persones i en construir l'Europa social.

Jordi Solé: Tenim molts exemples d'acords europeus relacionats amb l'economia —mercat comú, zona euro, unió bancària, assumptes d'impostos i taxes...— però no tenim cap gran acord en temes socials i desigualtats, cosa que és inacceptable des del punt de vista social. Hem arribat a molts acords i tenim moltes normes sobre el funcionament del mercat comú, per exemple, però no hem establert estàndards comuns en assumptes socials per reduir les diferències entre països europeus. Ha arribat el moment de centrar-nos en aquests estàndards socials i la justícia social. És evident que hem d'aconseguir que l'economia torni a créixer, però sense oblidar que la crisi econòmica ha empitjorat la situació social, no només a l'Europa del Sud, sinó també a altres zones del continent. Per tant, les polítiques europees s'han de centrar en les conseqüències socials de la crisi i les

desigualtats creixents que tenim dins de la UE.

Ignasi Centelles: Quines són les millors estratègies per construir un estat del benestar europeu? Quin és el paper del BCE i altres institucions europees, i com es pot compatibilitzar l'harmonització i integració fiscal europea amb els diferents models que hi ha a Europa?

Jordi Solé: Caldria incrementar els recursos del pressupost de la UE, sens dubte. El pressupost de la UE ja és important, però Europa ha d'invertir més en les persones, i especialment en polítiques que poden ajudar a millorar les condicions de vida i la situació social. Hem d'incrementar el pressupost europeu però també hem de trobar ingressos nous, com ara mitjançant la taxa sobre transaccions econòmiques, la taxa Tobin. D'aquesta manera, el pressupost europeu tindria més recursos que podria invertir directament en programes de formació i fins i tot en prestacions socials. No dubto que amb acció i polítiques europees, aquestes desigualtats i diferències tan grans en els estàndards socials es reduïrien.

Jill Evans: Hauríem d'estudiar temes com ara el salari mínim, que sé que ac-

» Evans: Cal que tornem a centrar-nos en les persones i construir l'Europa social

tualment no és competència de la UE. Però si hi hagués alguna mena de salari mínim o de renda mínima, això corregiria la situació actual, que fa que la gent abandoni les seves comunitats per anar a treballar a altres països, on sovint troben feines molt mal pagades. Estic totalment a favor que la gent es pugui moure i treballar en altres països de la UE, però és una situació totalment diferent que la de les persones que es veuen forçades a abandonar casa seva només perquè no tenen feina. Necessitem polítiques que ajudin les comunitats més pobres. Sempre hem crescut en la taxa sobre transaccions financeres. És molt popular entre la gent i és una manera que els banquers i els sectors financers tornin part del dany que han causat. Sé que les taxes europees en si podrien no tenir gaire bona acollida —al Regne Unit, segur que no—, però en aquest cas crec que és un tema en què cal insistir molt. No podem tenir una situació en què cada quatre o cinc anys els estats membres discuteixin quant retallaran del pressupost. Ja toca que la UE tingui els seus propis ingressos; si no del tot, almenys podria reduir la contribució dels estats membres introduint la taxa financera.

Jordi Solé: Ha arribat l'hora d'una unió social. Cal establir objectius específics per assolir millores en estàndards socials. Està clar que les situacions són molt diferents, però aquest cop la UE hauria de centrar els esforços en la lluita contra la pobresa i aquests immensos desequilibris que tenim en termes socials.

Jill Evans: A l'ALE encara fem servir la paraula «solidaritat».

Ignasi Centelles: El polítleg gal·lès Adam Price en un article⁴ recent parla sobre l'«efecte petita flota» en el qual suggereix

4 PRICE, Adam. *The Flotilla Effect* [en línia]. Plaid i ALE-Els Verds. Brussel·les, 2011. Disponible a: <<http://www.english.plaidcymru.org>>.

» Solé: La globalització facilita que els països es puguin convertir en nous estats, perquè el cost de construir un nou estat en realitat no és cap cost, sinó una oportunitat

que els estats petits i mitjans són més flexibles i poden reaccionar millor als mercats internacionals en una economia internacionalitzada, o reaccionar millor als escenaris de crisi, perquè poden reestructurar les seves economies més fàcilment per sortir d'una possible crisi financera.

Jordi Solé: Les economies avançades estan obertes i molt interconnectades. L'època en què el mercat es reduïa a l'àmbit estatal és cosa del passat. La mida de l'economia no és el factor determinant del seu èxit; el que realment importa és la manera en què aquestes economies estan vinculades, i com s'obren a l'exportació. Estic d'acord amb la idea que els països petits oberts i ben situats en termes geoestratègics es poden adaptar més fàcilment i més de pressa a les sotragades de l'economia, perquè tenen bones connexions i tenen una mentalitat oberta i predisposada a l'exportació. La globalització facilita que els països es puguin convertir en nous estats, perquè el cost de construir un nou estat en realitat no és cap cost, sinó una oportunitat. Potser, fa 30 anys, quan l'economia no estava tan oberta i entrelaçada, proposar l'emergència de nous estats era una idea arriscada; les nacions petites depenien molt del mercat estatal. Però això ja no és així. Els costos de convertir-se en un nou estat s'han transformat en oportunitats.

Jill Evans: El que els estudis demostren és que els països petits no tenen cap desavantatge en una crisi econòmica. L'argument que es feia servir contra Escòcia, per exemple, era que no es podia independitzar, perquè hi havia una crisi econòmica i Escòcia no podria sobreviure-hi; de fet, el que els estudis demostren és que els estats petits no només sobreviuen, sinó que, treballant junts, poden ser més flexibles i sobreviure a una crisi econòmica millor que els estats grans.

Crec que és important avaluar com algunes economies han aconseguit créixer molt durant la crisi econòmica, com per exemple el País Basc. Ha estat el resultat d'una planificació amb previsió pensada per a una economia pròspera de futur. La identitat nacional basca ha estat un element bàsic d'aquesta planificació i de la manera que veuen el seu futur com a nació en el marc d'Europa. Crec que això és una cosa molt important que hem de fer a Gal·les. Escòcia ho ha fet molt bé: han desenvolupat sectors propis, com ara l'energia renovable, sector en el qual han estat capaços de liderar a tota Europa. El que importa no és la mida d'un país o d'un estat, sinó com desenvolupem l'economia i com ens especialitzem.

Jordi Solé: Si la mida fos realment important, com es podrien explicar que països com Dinamarca, Suïssa o Noruega ocupin llocs tan alts en els rànquings econòmics i de nivell de vida? Està demostrat que el que és important no és la mida de l'economia, sinó com es gestiona.

Ignasi Centelles: I pel que fa a les properes eleccions europees, com les veieu? Com valoreu la pèrdua de confiança dels ciutadans envers la UE des

del començament de la crisi? Quines estratègies hi ha per invertir aquesta tendència?

Jill Evans: Varia d'un país a l'altre, és clar, però hi ha una manca de confiança. No hi ha dubte que al Regne Unit el suport a l'UKIP⁵ està augmentant en gran mesura, que això tindrà un impacte sobre la resta de partits i que es tracta sobretot d'una protesta contra el sistema, encara que l'UKIP és més sistema que la resta de nosaltres. Sembla un vot de protesta, i que podria fer que gent que no havia votat mai a les eleccions europees ara vagi a votar. Per a nosaltres són unes eleccions difícils, perquè costa mantenir un autèntic debat sobre els interessos nacionals de Gal·les i el futur de Gal·les a Europa quan totes les previsions se centren en si el Regne Unit s'hi quedarà o en sortirà. En general, crec, arran de les converses que hem tingut, que hem demostrat al Parlament que podem marcar la diferència tot i ser un grup petit, i que si l'ALE no és al Parlament, temes de què hem parlat com ara la igualtat lingüística i altres qüestions culturals, però també temàtiques com l'aprofundiment democràtic i els drets

dels països petits no serien a l'agenda, perquè ningú no els demanaria. Són unes eleccions crucials per a l'ALE i per a Europa perquè hem d'aconseguir posar totes aquestes coses al capdamunt de l'agenda europea.

Jordi Solé: Aquest cop, els votants haurien de ser conscients que el seu vot no només decidirà la composició del nou Parlament, sinó també qui serà el proper president de la Comissió, el qual dirigirà les polítiques els propers cinc anys, que seran crucials. No és el mateix una persona progressista que un conservador o un liberal. Seran els anys posteriors a la crisi i els anys de la reconstrucció de la confiança en el projecte i els valors europeus. En aquest sentit, són unes eleccions molt importants. Les properes setmanes hem de convèncer la gent que si creiem realment en el projecte europeu, hem d'anar a votar i fer ús del nostre dret com a ciutadans europeus, i hem de votar pensant en la importància dels pròxims cinc anys. ◀

5 UK Independence Party, principal partit euroescèptic del Regne Unit.